

רשות ההגבלים העסקיים

החלטה לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 בדבר

מתן פטור מאישור הסדר כובל

הסכם בין כותרים סרטי וידאו בע"מ לבין כפן ה-3 בע"מ

א. פתח דבר

ביום 4 במאי 2005 הוגשה בקשה למתן פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, להסכם בין כותרים סרטי וידאו בע"מ (להלן: "כותרים") לבין כפן ה-3 בע"מ (להלן: "כפן"), שעניינו תפעול מכונות אוטומטיות להשכרה ומכירה של קלטות וידאו ותקליטורי DVD אשר בבעלות כותרים על-ידי כפן (להלן: "ההסדר" ו-"מכונות" בהתאמה). בקשה זו מוגשת בהמשך להחלטה קודמת שנתתי ביום 9 במאי 2002, בה ניתן להסדר פטור מאישור הסדר כובל לתקופה בת שלוש שנים (להלן: "ההחלטה הקודמת"). עניינה של הבקשה הנוכחית הוא חידוש הפטור שניתן בתקופה הקודמת לתקופה נוספת בת חמש שנים. לאחר שבחנתי את הבקשה על רקע המציאות העדכנית בענפים הרלבנטיים ולאחר שנטלתי את עצתה של ועדת הפטורים והמיוזגים באתי לכלל מסקנה, כי ההסדר אינו צפוי להסב פגיעה של ממש לתחרות, כי עיקרו אינו בהפחתת התחרות או במניעתה וכי אין בו כבילות שאינן נחוצות למימוש עיקרו. לפיכך ראיתי לנכון ליתן להסדר פטור לפי סעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988 (להלן: "חוק ההגבלים העסקיים") לתקופה בת חמש שנים, בשל הנימוקים שיפורטו להלן.

ב. ההסדר הכובל

כפן היא חברה ישראלית בבעלות סופר-פארם (ישראל) בע"מ, המחזיקה בזיכיון בלעדי בישראל לשימוש במותג "Blockbuster" (להלן: "בלוקבאסטר"). כבעלת הזיכיון מפעילה כפן רשת ארצית של מכונות (וידאומטים) וחנויות להשכרה ומכירה של קלטות וידאו ותקליטורי DVD (להלן: "ספריות").

כותרים היא הבעלים של 101 מכונות בפריסה כלל ארצית. עובר להסדר נשוא ההחלטה הקודמת נהגה כותרים להשכיר מכונות אלה לצדדים שלישיים לשם הפעלתם תחת מותגים השייכים לאותם צדדים שלישיים. כותרים לא הפעילה בעצמה מכונות או ספריות. במסגרת ההסדר הסכימו בלוקבאסטר וכותרים שמכונות כותרים יופעלו תחת המותג "בלוקבאסטר", באופן

שכותרים תישאר הבעלים בהן והנהנית מן התקבולים הצומחים מהפעלתן.¹ תמורת הרשיון להשתמש בסימן המסחר "בלוקבסטר" ובתמורה לתפעולן של המכונות, תשלם כותרים לכפן סכומים מוסכמים מראש, חלקם קבועים וחלקם מחושבים לפי המחזור הכספי בכל מכונה. ניהול המכונות (מגוון, מחירים, תקופת ההשכרה וכו') יהיה בידי כפן, בעוד שכותרים תשא בסיכונים הכרוכים בניהול ותפעול המכונות.

ההסדר נושא מאפיינים מסויימים של הסכם זכיינות, אף שאין הוא בא בגדר הסכם זכיינות רגיל: על פי הנטען בפנינו, בהסכם טמונה אפשרות ממשית לכותרים לשיפור השכרת הסרטים באמצעות המכונות נשוא ההסכם: ראשית, הסתמכות על מותג מוכר מקטינה את הסיכון הגלום ביוזמה עצמאית של כותרים להפעיל את המכונות בעצמה. כותרים צפויה להנות מהמוניטין של רשת "בלוקבסטר" בתחום, דבר שעשוי להגביר את משיכת הלקוחות למכונות הפרושות ברשת ארצית. שנית, מומחיותה של כפן בתפעול מכונות צפויה לאפשר ניהול יעיל יותר של המכונות אשר בין היתר יכול להתבטא בחסכון בעלויות ובמגוון סרטים אטרקטיבי במכונות.

ההסדר בין כותרים לכפן הוא הסדר כובל, שכן כותרים שבירה כל התשתית הנחוצה להפעלתן של המכונות, היא מתחרה פוטנציאלי של בלוקבאסטר.² חברתן של השתיים בהסדר מביאה, הלכה למעשה, לביטול קיומה של כותרים כגורם עצמאי בשוק ולהגדלת נתח השוק של בלוקבאסטר. בדרך כלל משקיף מערך הפיקוח בשלילה על הסדרים אלה היוצרים חזית שיווקית אחת אל מול הצרכנים ומובן כי כנגד יתרונה של כותרים בהפחתת סיכונים נמצא הפוטנציאל לפגיעה בצרכנים עקב הפחתת התחרות (אם וככל שפוטנציאל זה הוא ממשי ואינו עניין תיאורטי גרידא).

ברם, על פי העובדות שהוצגו בפני הרשות בחינת ההסדר אל מול תמונת המצב העדכנית בתחומי הפעילות הרלבנטיים מעלה שההסדר אינו מקים סכנה ממשית לתחרות, בעוד שגלומים בו יתרונות מסחריים לגיטימיים לבלוקבאסטר וכותרים. עיקרי הדברים יפורטו להלן.

ג. השפעת ההסכם על התחרות

כפי שהוסבר בהחלטה הראשונה, את השפעות ההסדר על התחרות יש לבחון בתחום המכירה וההשכרה של קלטות וידאו ותקליטורי DVD (להלן: "קלטות וידאו").³ מכירת קלטות וידאו

¹ תחילה ביקשו הצדדים אישור להפעיל 50 מכונות במסגרת ההסדר ולאחר מכן התבקש אישורי להרחבת תחולתו של ההסדר על כל מכונות כותרים. שתי הבקשות נענו. ראה החלטה ליתן פטור מאישור הסדר כובל להסכם בין עותרים סרטי וידאו בע"מ לבין כפן ה- 3 בע"מ, 2001, הגבלים עסקיים 3014325 ("ההחלטה הראשונה") וכן החלטה ליתן פטור מאישור הסדר כובל להסכם בין עותרים סרטי וידאו בע"מ לבין כפן ה- 3 בע"מ, 2002, הגבלים עסקיים 3014325 ("ההחלטה הקודמת").

² עובר להסדר בין בלוקבאסטר לכותרים, הופעלו מכונות כותרים תחת מותגים של מספר צדדים שלישיים (ענק הוידאו, בלוקבאסטר ועוד).

³ נטען בפני, כי סרטים המוצעים לצפייה עבור תשלום (Pay Per View) על ידי מפעילי טלוויזיה רב ערוצית הינם תחליפיים לסרטים הנמכרים ומושכרים על ידי בלוקבאסטר. בהחלטה הפטור הקודמת דחיתי טענה זו ולפי שעה אינני רואה מקום לשינוי עמדתי זו. כעת נטען בפני, כי שירותים של וידאו לפי דרישה (Video on Demand), אשר מאפשרים לצופה לצפות בסרט במועד הנוח לו, להפסיק ולחדש את הצפייה לפי רצונו, מהווים תחליף מלא להשכרת

והשכרתן נעשית, ככלל, בשלושה ערוצי הפצה מרכזיים: ספריות, מכונות אוטומטיות וחנויות לא מתמחות (רשתות שיווק, חנויות ספרים ועוד). התחרות בתחומים אלה נושאת אופי מקומי ונעשית במספר רב של שווקים גיאוגרפיים מתוחמים, שכן גמישות הביקוש הצולבת פוחתת עם הגידול במרחק מנקודת ההשכרה/מכירה. עוד ציינתי, כי לאור הקלות הרבה בה ניתן לנייד את המכונות האוטומטיות ממקום למקום, להיבט הגיאוגרפי משמעות פחותה מצד ההיצע.⁴

בישראל פועלות כיום כ- 160 ספריות וידאו וכ- 550 מכונות אוטומטיות הממוקמות ברחבי הארץ. נתון זה משקף צמיחה משמעותית במספרן של הספריות והמכונות האוטומטיות הפועלות בישראל, בהשוואה למצב ששרר בעת שניתנה החלטת הפטור הראשונה.⁵ צמיחה זו מוסברת על ידי ההתקדמות הטכנולוגית המאפשרת צפייה ביתית בסרטים באיכות גבוהה ובמחיר זול יחסית (בעיקר עם הגידול במספרם של מכשירי ה-DVD). גידול כה משמעותי במספרן של נקודות המכירה וההשכרה מהווה אינדיקציה ברורה להיעדר חסמי כניסה או חסמי התרחבות בשוק ולקיומה של תחרות ערה ובריאה.

בחינת מגמות השוק על ציר הזמן מלמדת, כי לאחר גידול מואץ ביותר במספרן של הספריות והמכונות עד לשנת 2002, התייצב מספרן בשלוש השנים האחרונות ולאחרונה אף קיימת ירידה במספרן של הספריות הפועלות בארץ.⁶ במקביל צומצם מספר המכונות הפעילות של כותרים, כך שההסדר הנוכחי מתייחס להפעלתן של 84 מכונות מתוך 101 מכונות המצויות בבעלות כותרים. יש לציין, כי גם בלוקבאסטר צמצמה בתקופה זו את מספר המכונות המופעלות על ידה, כך שתפעול מכונות כותרים תחת המותג בלוקבאסטר יקנה לבלוקבאסטר אחיזה בקצת יותר משליש המכונות בשוק, בעוד שבעת מתן ההחלטה הקודמת הקנה ההסדר לבלוקבאסטר אחיזה בכמחצית מהמכונות בשוק. יתרת המכונות בשוק מתפלגות בין רשת ענק הוידאו (שמפעילה 57 מכונות ו- 29 ספריות), מספר רשתות קטנות שמפעילות כמה עשרות מכונות כל אחת ועוד מספר רב של גורמים המפעילים מכונה אחת או מספר מכונות בודדות.

בדיקת נתחי שוק אינה סוף פסוק בעבודת הפיקוח על ההגבלים העסקיים. בחינת השפעותיו המסתברות של הגבל עסקי על התחרות נושאת פניה אל מגוון מאפייני התחרות בענף. מאפייני התחרות בתחום ההשכרה והמכירה של קלטות וידאו נבדקו על ידי הרשות מספר פעמים בשנים האחרונות. בכל תחנות הבדיקה נמצאו ממצאים דומים בדבר ריבוי מתחרים וחסמי כניסה נמוכים. התנהגותו הברירה של הענף בשנים שחלפו מאז ניתן ההיתר לביצועו של ההסדר, מספקת

סרטים ממכונות בלוקבאסטר. גם טענה זו אינה מדויקת, אולם לצורך החלטה זו אינני נדרש להכרעה סופית בסוגיה (מה גם ששירות Video on Demand מצוי עדיין בשלבי הרצה ראשוניים).

⁴ ראו החלטת הפטור הקודמת, הערה 1 לעיל.

⁵ בשנת 2001 עמד מספר הספריות על כ- 90 ומספרן של המכונות האוטומטיות על כ- 400. ראה **החלטה על מתן פטור מאישור הסדר כובל להסכם בין כותרים סרטי וידאו בע"מ לבין כפן ה-3 בע"מ**, 2001, **הגבלים עסקיים** 3014325.

⁶ מספר הספריות בשוק ירד בשנתיים האחרונות מכ- 200 ספריות לכ- 160 ספריות (לנתונים בשנת 2003 ראה החלטה בדבר מתן פטור מאישור הסדר כובל להסכם בין Bluckbuster Inc לבין כפן ה-3 בע"מ, 2003, **הגבלים עסקיים** 3018875). בלוקבאסטר מפעילה 14 ספריות וידאו.

"תצפית טבעית" אודות השפעותיו המסתברות של ההסדר על התחרות ומקנה תמיכה נוספת למסקנה, שההסדר אינו מקים חשש לפגיעה תחרותית כלל ענפית. המסקנה בדבר היעדר חשש לפגיעה של ממש בתחרות נתמכת אפוא הן בניסיון העבר, הן במאפייני התחרות בהווה והן במגמות המסתמנות לעתיד.

ד. סוף דבר

לאחר שנועצתי בועדה לפטורים ומיזוגים, ראיתי לנכון להשתמש בסמכות הנתונה לי בסעיף 14 לחוק ההגבלים העסקיים ולהעניק את הפטור המבוקש.

פטור זה יפקע בתום חמש שנים ממועד מתן החלטה זו.

בהתאם לסעיף 15(א) לחוק ההגבלים העסקיים נתונה החלטתי זו לערר בפני אב בית הדין להגבלים עסקיים על ידי איגוד עסקי, ארגון צרכנים או כל אדם העלול להיפגע מההסדר הכובל עליו ניתן הפטור.

דרור שטרם

הממונה על הגבלים עסקיים

ירושלים, י"ג סיון תשס"ה
20 ביוני 2005